

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะ
ของเทศบาลนครลำปาง*

BUDDHIST INTEGRATION ENHANCING EFFECTIVENESS OF WASTE
MANAGEMENT OF LAMPANG MUNICIPALITY

เกศี จันทราประภาวัฒน์, สุรพล สุธะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
Kesee Chantrapraphawat, Surapon Suyaprom, Kiettisak Suklueang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: mam_kesee@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อและ นำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ ผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อยู่ในระดับ ปานกลาง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี 2 ด้าน แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปาง พบว่า ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่ เอาใจใส่ในงาน) และด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล) และ 3. รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า พุทธวิธีการจัดการ โดยการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธ บูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการ และยังเป็นผลลัพธ์ที่เทศบาลนครลำปางขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์และดำเนินตามนโยบายของเทศบาลนครได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : พุทธวิธี; ประสิทธิภาพ; การจัดการ

Abstract

This research article aimed to analyze management conditions, study the factors affecting and present an integrated Buddhist model promoting the effectiveness of waste management. The research was conducted with the mixed methods. The quantitative research used questionnaires to collect from 398 samples Data were analyzed using a social science package. The qualitative research, data were collected from 18 key informants and 9 participants in focus group discussion Data were analyzed by content descriptive interpretation.

The results of the research were as follows: 1. The effectiveness of waste management in Lampang Municipality was at the middle level. 2. Factors affecting the efficiency of waste management in Lampang Municipality was found that the principle of Itthipada 4 affected the efficiency of waste management of Lampang Municipality in 2 aspects, namely, the principle Itthipada 4 together predicted management effectiveness of the waste of Lampang Municipality, it was found that Chitta, attention to the work) and the discipline (contemplating reasons) and 3. The integrated Buddhist model promoted the effectiveness of waste management in Lampang City Municipality. by integrating 4 principles of Itthipada to support the creation of an integrated Buddhist model promoting management effectiveness. It was also the result that the Lampang Municipality could drive the strategy and implement the policies of the City Municipality better.

Keywords: Buddhist method; Effectiveness; Management

บทนำ

พุทธวิทยา (Buddhology) เป็นการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนาโดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นตัวตั้งและนำศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายเสริมพระพุทธศาสนา วิธีนี้ใช้องค์ความรู้ในศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายสนับสนุน พระพุทธศาสนาให้ดูทันสมัย และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับได้ง่ายขึ้น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) ในศตวรรษที่ 18 ทวีปยุโรป ภายหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมทรัพยากรธรรมชาติของทุกประเทศกลายเป็นแหล่งถ่ายเทของเสียให้แก่ สภาพแวดล้อมเรื่อยมาและมากขึ้นทุกทีอย่างเห็นได้ชัด เช่น การยึดถือครอบครองทรัพยากรแร่ธาตุต่าง ๆ ทำให้ประชากรกับทรัพยากรธรรมชาติไม่สมดุลกับระบบนิเวศของคนและสัตว์ถูกทำลาย เพราะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง และเสื่อมสลายลงในที่สุด อีกเหตุผลหนึ่ง คือ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการเพิ่มจำนวนประชากรล้วนเป็น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือของ

มนุษย์เอง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาน้ำเน่าเสียและปัญหาขยะมูลฝอย (จิราภรณ์ คชเสนี, 2555)

ในส่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ การกำจัดขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการขยะในปัจจุบันนี้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ต้นเหตุคือแหล่งกำเนิดของขยะจนถึงปลายทางเหตุการณืคือการกำจัดขยะในทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจังตั้งแต่ในปัจจุบันเป็น การแก้ไขตรงปลายทางเหตุมากกว่า การที่รัฐบาลส่วนกลาง และท้องถิ่นจะให้ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุโดยไม่ให้ความสำคัญด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจร ดังนั้น เราควรเริ่มตั้งแต่การสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างจริงจัง โดยเริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะ ณ จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะ การจัดเก็บ การรีไซเคิลและสุดท้ายคือการฝังกลบ (กรมควบคุมมลพิษ, 2551) กระบวนการบริหารจัดการนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการโดยมีหลัก 7 ประการ เรียกว่า “POSDCORB” คือ 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) 4. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Directing) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การรายงาน (Reporting) 7. งบประมาณ (Budgeting) ปัจจัยที่กล่าวมานี้มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการองค์กร ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญหรือทางทรัพยากรในการดำเนินงานให้มุ่งสู่ความสำเร็จในอนาคตตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คนหรือแรงงาน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจและการประสานงาน (Gulick & Urwick, 1937)

ปัจจุบันเทศบาลนครลำปางประสบปัญหาขยะมูลฝอย กำลังเป็นความท้าทายต่อประชาชน และผู้บริหารเมืองที่มีความเจริญเติบโตทางธุรกิจ และกำลังเป็นปัญหาหลักที่ต้องการจัดการอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนโดยเฉพาะในด้านการเก็บขน การคัดแยก และการกำจัด ส่วนในเรื่องการกำจัด แบบฝังกลบมักจะถูกต่อต้านจากประชาชน ไม่นอนุญาตให้มีโรงงานเผาขยะหรือหลุมฝังกลบใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังที่เป็นข่าวจากสื่อต่าง ๆ เทศบาลนครลำปางต้องใช้งบประมาณในการจัดจ้างในการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละปีซึ่งเฉลี่ยปีละหลายร้อยล้านบาทแต่ในความจริงแล้ว หลักการจัดการขะนั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทั้งหมด แทบไม่มีการสูญเสียอะไรเลยถ้า เรามีการคัดแยกประเภทของขยะก่อนจะนำไปทิ้ง ซึ่งหลักการจัดการขยะจะต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังจิตสำนึก โดยเริ่มต้นที่ตัวเรา ครอบครัว ชุมชน และเมืองเรา โดยมีหลักการจัดการขยะ ประกอบด้วย 1. การลดปริมาณขยะ ณ แหล่งกำเนิด 2. การนำกลับมาใช้ใหม่ (การรีไซเคิล) 3. การเปลี่ยนรูปขยะ (การทำปุ๋ย) และ 4. การฝังกลบ เป็นต้น จากการศึกษาสถิติการเพิ่มของปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 85.61 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2561 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 87.51 ปี พ.ศ. 2562 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 91.09 ปี พ.ศ. 2563 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 88.38 ตันต่อวัน และปีพ.ศ. 2564 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 101.38 ตันต่อวัน ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่สามารถเก็บขยะได้วันละ 80.09 ตันต่อวัน

เท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และเกิดปัญหาต่อทัศนียภาพของชุมชน และที่สำคัญก่อให้เกิดการเพาะเชื้อโรคจากแมลงวัน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในบริเวณชุมชนนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเข้ามา แก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น มิฉะนั้นแล้วจะเกิดปัญหาเรื้อรังยากที่จะแก้ไขได้ (สำนักงานปลัดเทศบาลนครลำปาง, 2563)

แสดงให้เห็นว่าขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากรถ้าหากไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอยจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนเพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จำนวน 54,265 คน (ข้อมูลเทศบาลนครลำปาง, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ (Taro Yamane) จำนวน 398 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้บริการหรือประชาชน รวม 18 รูปหรือคน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์

3.2 แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ

3.3 แบบสอบถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จำนวน 54,265 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์จำนวน 398 คน หรือคิดเป็น 100%

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 18 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. **ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง** พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.663 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 รองลงมาคือ ด้านคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 และด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

1) **หลักอิทธิบาท 4** ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ 42.5 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจิตตะ (ความมีใจฝึกฝนเอาใจใส่ในงาน) สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ร้อยละ 38.4 ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล) สามารถทำนายได้ร้อยละ 31.6 ตามลำดับ

2) ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ 61.7 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทคโนโลยี สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ 26.5 การวางแผน สามารถทำนายได้ร้อยละ 18.8 การรายงาน สามารถทำนายได้ร้อยละ 16.7 วัฒนธรรมองค์กร สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.3 และงบประมาณ สามารถทำนายได้ร้อยละ 13.0 ตามลำดับ

3) รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพ 2. ด้านประสิทธิภาพ 3. ด้านผลผลิต โดยการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง และยังนำปัจจัยด้านการจัดองค์กร มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมากยิ่งขึ้นและในแต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

1. หลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะดังนี้

1) **ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ เจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน คือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ให้มีความรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

2) **ด้านวิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร)** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน) ได้แก่ วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต

4) ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล) ได้แก่ มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการขยะที่ได้รับ เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

2. ปัจจัยด้านการจัดองค์กร มีลักษณะ ดังนี้

1) ด้านการวางแผน ได้แก่ จัดทำแผนได้อย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาได้อย่างเหมาะสม ประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการจัดองค์กร ได้แก่ จัดระเบียบการจัดการอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน พนักงานปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้

3) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ได้แก่ คัดคนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงาน ติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน

4) ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ ได้แก่ บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ให้ความสะดวกในการสื่อสาร มอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเหมาะสม

5) ด้านการประสานงาน ได้แก่ ติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงาน ประสานงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันดำเนินงานอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน

6) ด้านการรายงาน ได้แก่ รายงานอย่างถูกต้องและแม่นยำ สรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิตย

7) ด้านงบประมาณ ได้แก่ วางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม อนุมัติงบประมาณทันท่วงที บริหารงบประมาณตามแผนที่วางไว้

8) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ชัดเจน มีส่วนร่วมให้กับบุคลากรเป็นอย่างดี ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นนิตย

9) ด้านนโยบาย ได้แก่ กำหนดนโยบายชัดเจน มีขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ดำเนินการได้ตรงตามที่กำหนดไว้

10) ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเทคโนโลยีต่อเนื่อง

11) งานโครงสร้างองค์กร ได้แก่ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงาน จัดแผนกตามจำนวนพนักงานเหมาะสม

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะดังนี้

1) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

2) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม 3Rs หรือ 3 ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

3) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านผลผลิต 2) ด้านประสิทธิภาพ และ 3) ด้านคุณภาพ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลเป็นกระบวนการ วิธีการ หรือการกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และวิธีการดำเนินการหรือประกอบกิจการที่มีคุณภาพสูงสุดในการดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยจำเป็นต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี 2

ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 ร่วมกันทำนายนายประสิทธิผล การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ 42.5 แสดงให้เห็นว่า หลักอิทธิบาท 4 ธรรมมีส่วนในการบริหารจัดการที่ดีและสามารถทำให้มีความเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบ และเป็นการสะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรม แยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างความเป็นชุมชน โดยมีการเข้าไปจัดการ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรินทร์ นิยมางกูร (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อ ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพล โดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ 3) แนวทางการ ส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการ ปฏิบัติงาน

การจัดการองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายนาย ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ 61.7 แสดงให้เห็นว่า การจัดการ องค์กร ประกอบด้วย เทคโนโลยี การวางแผน การรายงาน วัฒนธรรมองค์กร งบประมาณ ประสิทธิผลในการจัดการขยะเป็นการบริหารจัดการที่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ ต้องการ การวัดผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมายหากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดง ว่าการทำงานมีประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จิตติธรร บำบัด (2563) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ มากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการประกอบด้วยหลักการจัดการหลักพุทธธรรม ข้อสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปใช้ในการบริการผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการจัดการ คือ การรวมการ ใช้หลักการจัดการที่ดีและการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทาน คือ การให้ จาคะ การเสียสละ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้การบริการแก่ผู้ป่วยโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการ รักษา ปิยวาจา คือ พูดจาสุภาพ ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิต พูดให้กำลังใจผู้ป่วย อัถถจริยา คือ การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์) ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจเป็นหลักเพื่อให้การบริการที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้ป่วยโดยช่วยเหลือและสนับสนุนจนกว่าผู้ป่วยจะพอใจ การมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้นและมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ดวงจักร (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำหนดนโยบายการ

บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการสนับสนุนของสภามหาวิทยาลัยและบุคลากรในมหาวิทยาลัย 2) ความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วยปัจจัยหลักคือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม การสื่อสารและสมรรถนะของบุคลากร 3) การประเมินนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีผลกระทบต่อความเชื่อถือของสังคมและฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย 4) ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำเร็จ คือ จริยธรรมาภิบาลภาวะสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเสรีภาพทางวิชาการ

3. รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเกิดจากด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) มาเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้นอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุพุดง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยม สมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินทางไปสู่จุดหมาย ก็เกิดปิติเป็นความเอิบอิมใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับโสมนัสเป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขตถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่าความดีงาม ความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้วคนก็จะทุ่มเทชีวิตและจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแท้ก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิตเพื่อสิ่งนั้นได้ก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้นไม่หวั่นพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลายจิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่มั่นคงในการดำเนินสู่จุดหมายเดินเรียบสม่ำเสมอ ไม่ชาน ไม่สาย ฉันทสมาธิ จึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้และพร้อมกับประธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ มหากันธา (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกหลักพุทธธรรมและหลักธรรมาภิบาลกลุ่มผู้บริหาร มีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและ กระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากทุกรายการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 หลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักสัพบุรีธรรม 7 หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ตามลำดับ รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) บูรณาการนำหลักการ

บริหารทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ขององค์กร 3) กำหนดวิธีการบริหารองค์ความรู้ โดยการสัมมนา ผูกอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาบุคลากร และพัฒนาองค์กร และ 4) กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์เพื่อเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและผู้อื่น (ประชาชน)

ด้านจิตตะ (ความมีใจฝึกใฝ่เอาใจใส่ในงาน) เป็นอันดับที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความคิดจดจ่อ หรือเอาใจในการปฏิบัติงาน มีจิตผูกพัน จดจ่อเผ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำมีกำลังมาก เฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็น ความเพียร สร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย กุลวัฒนาพร (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พรวนเพียรเผ่าะวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บูรณะและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันกักตุนขยะชายฝั่งและการเผ่าะวัง

ด้านวิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) เป็นอันดับที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่อ อุปสรรคและความยากลำบากเมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะ บรรลุได้ยาก และมีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุน เวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิเศษ กนตมโม (มั่งคั่ง) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านแผนพัฒนาของอปท. 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ 3) ด้านการปฏิบัติราชการ 4) ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการบริหารงานของเทศบาลมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง คือ การบริหารสมัยใหม่และแรงจูงใจในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านฉันทะ (มีใจรัก)

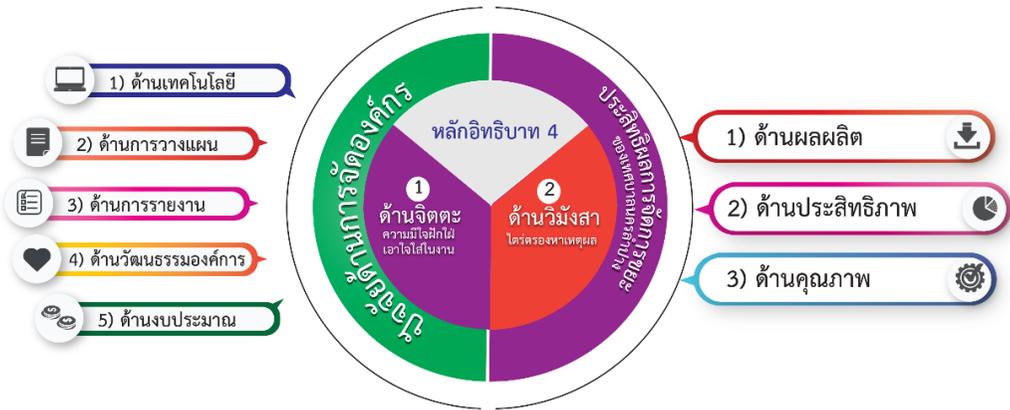
ได้แก่ บริหารงานด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ 2) ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ ทุ่มเทเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ 3) ด้านจิตตะ (เอาจิตฝักใฝ่) ได้แก่ เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง 4) ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นคว้าเพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน 3) อัถถจริยา (สงเคราะห์ผู้คน) เป็นการสงเคราะห์การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ทุ่มเทร่างกายแรงใจช่วยเหลือส่วนรวม แก้ไขปัญหาต่าง ในส่วนของการปฏิบัติงานถ้าทุกคนช่วยกันปฏิบัติงาน งานที่ว่ายากก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และการสงเคราะห์นี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงานอีกด้วย รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว เคารพสิทธิของกันและกัน ปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวเท่าเทียมกับคนไทย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล) เป็นอันดับที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการจัดการให้มีประสิทธิผล ต้องอาศัยการไตร่ตรองหาเหตุผลเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผล ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และการเป็นพลเมืองดีนั้น คือ ต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนบุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคม จึงต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม การเป็นพลเมือง ที่ดีเคารพกฎหมาย มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน อันมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเพชร คงจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ 4 ข้อปิยวาจา ที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อ “บุคคลสัตถุตา” ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ก็คือ ทราบความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอธยาศัยความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิงหรือหย่อนอย่างไรและรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดีว่าควรจะทำอย่างไร แนะนำอย่างไรเพื่อให้เกิดความปรองดองเกิดขึ้น ดังเช่น มาตรา 16 มอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือ ซึ่งเป็นมาตราหนึ่งที่ตระหนักถึงการเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานเพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพและสรุปว่าเป็นความพยายามอย่างยิ่งยวดของกฎหมายที่พยายามที่จะนำกฎหมายเข้ามาปรับใช้เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายใส่ใจ หรือเอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคมเสมือนหนึ่งเป็นปัญหาของตนเองหรือญาติของตนเอง ถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะเป็นแบบความสัมพันธ์แบบหลวม ๆ ก็ตามที่ อีกประการหนึ่งเมื่อ

พินิจพิเคราะห์ในแต่ละมาตราให้ลึกซึ้งเข้าไปยังพบอีกว่า กฎหมายแต่ละมาตรานั้นได้แฝงไปด้วยมนุษยธรรม ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความเสียสละ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (เกศี จันทราประภาวัฒน์, 2565)

จากแผนภาพสามารถอธิบายได้ “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (ปัจจัยการจัดการองค์กร + บูรณาการหลักอภิทธิบาท 4) = เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ ดังนี้

ปัจจัยการจัดการองค์กร

ปัจจัยการจัดการองค์กร ประกอบด้วย 1) ด้านเทคโนโลยี 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการรายงาน 4) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 5) ด้านงบประมาณ

บูรณาการหลักอภิทธิบาท 4

หลักอภิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่ เอาใจใส่ในงาน) 2) ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล)

เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ

เป็นผลลัพธ์ที่เทศบาลนครลำปาง ที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และดำเนินตามนโยบายของเทศบาลนครโดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหาร การจัดการงานด้านขยะ เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ อันส่งผลให้มี 1) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการ

ยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน 2) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ 3 ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล 3) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อน เพื่อบริหารจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยขยับค่าเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” และเร่งรัดให้เกิดการบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ โดยได้ส่งการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ให้ครอบคลุมการจัดการขยะครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

เทศบาลควรมีการส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยพัฒนาตัวชี้วัดตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2551). *กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทยปี 2006*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- จิราภรณ์ คชเสนี. (2555). *การจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2564). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 99-113.
- ฐิติธร บำบัด. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 103-113.

- ปกรณัม มหากันธา. (2557). *รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ* (พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเศษ กนตธมฺโม (มั่งคั่ง). (2564). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี* (ดุสิตบัณฑิตปริญญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วงเพชร คงจันทร์. (2556). *การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมคิด ดวงจักร์. (2556). *ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานปลัดเทศบาลนครลำปาง. (2563). *สำนักงานเทศบาลนครลำปาง แผนการพัฒนาสามปี 2555-2558*. สืบค้น 23 พฤษภาคม 2563, จาก http://www.omnoi.go.th/data.php?content_id=2
- สุรินทร์ นียมางกูร. (2564). อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 114-125.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 68-78.
- Gulick, L & Urwick, L. (1937). *Paper on the Science of Administration*. Clifton: Augustus M. Kelley.